

**ФОРМУВАННЯ ОЦІННО-РЕФЛЕКСИВНОЇ САМОСТІЙНОСТІ
МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ:**
дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук

Ольга Владиславівна Керекеша

Керекеша, Ольга Владиславівна.

Формування оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів у процесі фахової підготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ольга Владиславівна Керекеша; АПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. - К., 2009.. - 269 с.

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НА ПРАВАХ РУКОПИСУ

КЕРЕКЕША ОЛЬГА ВЛАДИСЛАВІВНА

УДК: 378.147.111:371.134:33

**ФОРМУВАННЯ ОЦІННО-РЕФЛЕКСИВНОЇ САМОСТІЙНОСТІ
МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата
педагогічних наук

Науковий керівник:

Лещенко Марія Петрівна,

доктор педагогічних наук,

професор.

Одеса - 2008

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗАКЛАДАХ	14
1.1. Особливості організації самостійної роботи студентів у процесі фахової підготовки у вищому навчальному економічному закладі	14
1.2. Характеристика оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів	60
Висновки до першого розділу.....	71
Розділ 2. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ОЦІННО-РЕФЛЕКСИВНОЇ САМОСТІЙНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	74
2.1. Діагностика рівнів сформованості оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів.....	74
2.2. Інтерактивна методика формування оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів у процесі фахової підготовки у вищому навчальному економічному закладі.....	90
Висновки до другого розділу	135
Розділ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ІНТЕРАКТИВНОЇ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ОЦІННО-РЕФЛЕКСИВНОЇ САМОСТІЙНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ.....	139

3.1. Реалізація інтерактивної методики формування оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів в умовах кредитно-модульної системи навчання	139
3.2. Обробка та аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи	156
Висновки до третього розділу	182
ВИСНОВКИ	185
ДОДАТКИ	188
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	243

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВНЗ	–	вищий навчальний заклад
ГСВО	–	галузевий стандарт вищої освіти
ДП	–	діяльнісно-порівняльний (компонент ОРС)
Екбп	–	економічна безпека підприємств
ЕП	–	економіка підприємства
Епр	–	економіка проектів
ЕПртп	–	економіка підприємства на ринку товарів та послуг
ЕкТ	–	економічна теорія
ЗМ	–	змістовно-мотиваційний (компонент ОРС)
П	–	інноваційно-імпровізаційний (компонент ОРС)
ІТН	–	інтерактивні технології навчання
КЕ	–	комунікативно-емоційний (компонент ОРС)
КІМЗ	–	комплексне інформаційно-методичне забезпечення
КМС	–	кредитно-модульна система
КСРС	–	картка самостійної роботи студента
МО	–	менеджмент організацій
ОДЕУ	–	одеський державний економічний університет
ОРС	–	оцінно-рефлексивна самостійність
СРС	–	самостійна робота студентів
ФЕУВ	–	факультет економіки управління виробництвом

ВСТУП

Актуальність дослідження. Динамічні зміни українського соціуму, процеси глобалізації, інтеграції та диверсифікації суспільства актуалізували підготовку фахівців економічного профілю, адже саме вони в життєвих реаліях сьогодення повинні приймати оптимальні рішення щодо підвищення добробуту народу. В цьому аспекті важливу роль відіграють уміння працівника своєчасно реагувати на зміни економічної ситуації, при потребі знаходити необхідну інформацію, постійно удосконалювати свій професійний рівень шляхом самоосвіти. Розв'язанню окреслених завдань сприяє ефективно організована система професійної підготовки майбутніх економістів, в якій самостійна робота є важливим компонентом кредитно-модульного навчання.

Професійна підготовка майбутніх фахівців у вищій школі є предметом численних наукових досліджень, що охоплюють різноманітні її аспекти, зокрема: сучасна філософія вищої освіти (І.А. Зязюн, В.Г. Кремень, В.П. Андрющенко), проблеми неперервної професійної освіти, дидактики та методики навчання у вищій школі (А.М. Алексюк, С.У. Гончаренко, О.А. Дубасенюк, М.П. Лещенко, Н.Г. Ничкало, О.Г. Романовський, С.О. Сисоєва, Л.О. Хомич), особистісно-орієнтований підхід до фахової підготовки (Г.О. Балл, В.В. Рибалка), організація самостійної роботи студентів (Л.М. Карамушка, А.В. Карпов, П.І. Підкасистий, М.М. Солдатенко, А.В. Хуторський). Проблемам економічної освіти приділялась увага в працях Л.І. Бондаревої, В.Д. Козакова, І.М. Носаченко, Н.А. Побірченко, Т.Б. Поясок, Л.О. Савенкової, О.І. Щербак).

Наявність значної кількості наукових праць не забезпечила достатньо глибокого дослідження проблеми організації самостійної роботи майбутніх

економістів в теоретичному й методичному аспектах. Поза увагою дослідників залишилися питання створення сприятливих умов для розвитку у студентів здатності самостійно вчитися, що передбачає уміння раціонально оцінювати сутність навчального завдання, планувати та виконувати дії для його розв'язання, адекватно реагувати на появу пізнавальних бар'єрів та враховувати їх при прогнозуванні подальшої пізнавальної діяльності.

Вирішення актуальних питань професійної освіти майбутніх економістів пов'язане з необхідністю подолання таких суперечностей між:

- зростанням обсягу інформації та необхідністю самостійно визначати пріоритети щодо вивчення того чи іншого навчального матеріалу (предмету);

- недостатньою усвідомленістю організаторами фахової підготовки майбутніх економістів ролі самостійної роботи і необхідністю пошуку продуктивних шляхів оволодіння все більш зростаючими масивами інформації за короткий час;

- сучасними вимогами щодо кредитно-модульної організації процесу фахової підготовки і недостатньою підготовленістю до цього педагогічних кадрів та низьким рівнем здатності до самоосвіти у студентів;

- індивідуальними внутрішніми світоглядними позиціями студентів щодо навчання і тенденцією до вироблення єдиного педагогічного підходу до організації самостійної роботи у вищому економічному закладі освіти.

Враховуючи об'єктивну потребу і соціальну значущість якісної професійної підготовки майбутніх економістів у вищих навчальних закладах, актуальність проблеми формування готовності студентів до самоосвіти впродовж всього життя, розвитку у них здатності до успішної самостійної пізнавальної діяльності, недостатню теоретичну розробленість проблеми спрямування організації самостійної роботи студентів на формування у них оцінно-рефлексивної самостійності, темою дисертаційного дослідження обрано «Формування оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів у процесі фахової підготовки».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки Одеського державного економічного університету „Наукові засади мовної та психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців” (№ 0105U008971). Автором досліджувалась інтерактивна методика формування оцінно-рефлексивної самостійності економістів в умовах кредитно-модульної системи навчання. Тему дисертації затверджено Вченою радою Одеського державного економічного університету (протокол №2 від 30 жовтня 2007 року) та узгоджено у Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол №10 від 18 грудня 2007 р.).

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх економістів у вищих навчальних економічних закладах.

Предмет дослідження – інтерактивна методика формування оцінно-рефлексивної самостійності економістів в умовах кредитно-модульної системи навчання.

Мета дослідження – обґрунтувати, розробити й експериментально перевірити інтерактивну методику формування оцінно-рефлексивної самостійності економістів в умовах кредитно-модульної системи навчання.

Концептуальні ідеї дослідження. Майбутній фахівець в галузі економіки повинен уміти компетентно реагувати на зміни економічної ситуації на вітчизняному та світовому ринках, приймати оптимальні рішення і кваліфіковано діяти, спрямовуючи свою активність на подолання труднощів і перешкод на шляху покращення добробуту народу. Вирішення цих проблем можливе за умови сформованості у студентів навичок неперервного навчання, що ґрунтуються на вміннях самостійно вчитися, забезпечуючи постійний професійний розвиток. Впровадження інтерактивної методики формування оцінно-рефлексивної самостійності у професійну підготовку

майбутніх економістів забезпечує діагностику ефективності самостійної роботи, активізує комунікативний компонент навчального процесу в ході індивідуального консультування студентів на предмет подолання пізнавальних бар'єрів.

Гіпотеза дослідження – формування оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів у процесі фахової підготовки відбуватиметься продуктивно при застосуванні інтерактивної методики, яка передбачає створення відповідних педагогічних умов:

– розробка і використання комплексного інформаційно-методичного забезпечення самостійної роботи студентів;

– комбіноване використання стилів управління самостійною роботою, що спрямовані на формування оцінно-рефлексивної самостійності майбутнього економіста шляхом урахування пізнавальних бар'єрів;

– розробка й впровадження тренінгу для викладачів вищих навчальних економічних закладів „Основи формування оцінно-рефлексивної самостійності студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання”.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати основні теоретичні підходи до організації самостійної роботи студентів у сучасній психологічно-педагогічній літературі.

2. Визначити структуру та рівні сформованості оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів.

3. Обґрунтувати педагогічні умови, що сприяють формуванню оцінно-рефлексивної самостійності економістів у процесі фахової підготовки.

4. Розробити та експериментально перевірити інтерактивну методику формування оцінно-рефлексивної самостійності економістів в умовах кредитно-модульної системи навчання.

Методологічними засадами дослідження стали філософські положення про соціальну природу особистості, детермінацію діяльності

об'єктивними та суб'єктивними чинниками; концептуальні положення щодо взаємозв'язку і взаємообумовленості педагогічних явищ та процесів; положення теорії пізнання про системно-організовану професійну діяльність й особистісно-орієнтоване навчання.

Теоретичними джерелами дослідження стали наукові праці вчених, в яких досліджуються проблеми самостійної роботи студентів (А.М. Алексюк, В.К. Буряк, О.В. Заїка, Л.В. Клименко, В.А. Козаков, В.В. Луценко, В.Д. Мороз, П.І. Підкасистий, М.І. Сметанський, М.М. Солдатенко та ін.). Наукові праці вчених, які висвітлювали сутність специфіки професійної праці (С. Гончаренко, Н. Ничкало, А. Семенова, О. Савченко, В. Сластьонін та ін.), а також результати сучасних досліджень щодо підготовки майбутніх економістів (Л.О. Бобко, Т.А. Жижко, С.М. Кустовський, М.В. Мороз, М.І. Смірнов та ін.).

Методи дослідження. *Теоретичні методи:* вивчення, аналіз та узагальнення психолого-педагогічної, навчально-методичної та економічної літератури з проблеми організації самостійної роботи студентів вищих навчальних економічних закладів з метою визначення стану і теоретичного обґрунтування проблеми організації самостійної роботи студентів вищих навчальних економічних закладів в умовах кредитно-модульної системи навчання та уточнення і наукового обґрунтування сутності означених понять; узагальнення науково-теоретичних і дослідних даних для обґрунтування педагогічних умов, що сприяють формуванню оцінно-рефлексивної самостійності економістів у процесі фахової підготовки.

Емпіричні методи: анкетування, інтерв'ю, бесіди, тестування з метою визначення показників та рівнів сформованості ОРС; обсерваційні (спостереження, ранжування, рейтинг, методи експертної оцінки й узагальнення незалежних характеристик) для визначення педагогічних умов; *педагогічний експеримент* (констатувальний, формувальний етапи) з

метою діагностики рівня оцінно-рефлексивної самостійності студентів майбутніх-економістів та перевірки гіпотези дослідження.

Методи математичної статистики для статистичної обробки результатів експериментальної роботи та їх інтерпретації.

Організація дослідження. Дослідження проводилось з 2004 по 2008 роки та охоплювало 3 етапи наукового пошуку.

На підготовчому етапі (2004-2005 рік) вивчався стан розробленості проблеми дослідження у педагогічній, психологічній і філософській літературі. Проаналізовано різні підходи до організації самостійної роботи студентів у вищому навчальному закладі. В результаті проведеного аналізу сформульовано гіпотезу, мету, завдання дослідження, розроблено програму дослідження, розпочато констатуючий експеримент.

На аналітичному етапі (2005-2006 роки) опрацьовано питання добору відповідних методик, методичних засобів, теоретично обґрунтовано педагогічну методику формування оцінно-рефлексивної самостійності студентів, розроблено експериментальну методику, завершено констатувальний експеримент.

На формуючо-узагальнюючому етапі (2006-2008 роки) здійснювалась дослідно-експериментальна перевірка гіпотези, апробація розробленої методики формування оцінно-рефлексивної самостійності студентів, проводився формувальний експеримент, здійснювалась систематизація та обробка експериментальних даних, підсумовувалися одержані результати, сформульовано основні висновки та рекомендації, оформлено кандидатську дисертацію.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота здійснювалась на базі Одеського державного економічного університету та Одеського інституту фінансів Українського державного університету економіки і фінансів. Експериментальною роботою було охоплено 49 науково-педагогічних працівників та 419 студентів.

Наукова новизна дослідження:

Вперше розроблено інтерактивну методику формування оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів в умовах кредитно-модульної системи навчання, що передбачає послідовну реалізацію трьох етапів: проектувального, практичного та оцінювально-корекційного.

- Обґрунтовано педагогічні умови формування оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів у процесі фахової підготовки, які включають укладання і впровадження тренінгу для викладачів вищих навчальних економічних закладів; розробку і використання комплексного інформаційно-методичного забезпечення самостійної роботи студентів; комбіноване використання стилів управління самостійною роботою, що спрямовані на формування оцінно-рефлексивної самостійності студентів в ході подолання пізнавальних бар'єрів.

- Визначено структуру й рівні сформованості оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів.

Подальшого розвитку набули положення щодо застосування інтерактивних технологій навчання у процесі фахової підготовки майбутніх економістів, умови й критерії ефективної організації самостійної роботи студентів.

Теоретичне значення дослідження полягає у тому, що обґрунтовано поняття «оцінно-рефлексивна самостійність студентів», а також уточнено дефініції «самостійна робота студентів», «пізнавальні бар'єри», «керована самостійна робота», «самокерована самостійна робота», з'ясовано особливості впливу управління самостійною роботою студента на рівень розвитку його оцінно-рефлексивної самостійності, обґрунтовано доцільність єдиних вимог до організації самостійної роботи студентів у вищих економічних закладах.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що розроблено: методика впровадження інтерактивної методики

формування оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів в умовах кредитно-модульної системи навчання, методика проведення тренінгу для викладачів вищих навчальних економічних закладів «Основи формування оцінно-рефлексивної самостійності студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання»; методичні пропозиції щодо поєднання стилів управління самостійною роботою студентів, методичні вказівки стосовно індивідуального консультування студентів.

Результати дослідження впроваджено в процес фахової підготовки студентів у Одеському державному економічному університеті (акт про реалізацію результатів наукових досліджень № 01-18/977), Одеському інституті фінансів Українського державного університету економіки і фінансів (акт про реалізацію результатів наукових досліджень від 19.09.07 № 211), Дніпропетровському національному університеті (акт про реалізацію результатів наукових досліджень від 12.03.08 № 111).

Вірогідність результатів забезпечена методологічним обґрунтуванням вихідних позицій дослідження; системним аналізом теоретичного та емпіричного матеріалу; застосуванням комплексу методів, адекватних об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження; застосуванням кількісного і якісного аналізу досліджуваних даних; репрезентативністю вибірки для експериментальної роботи; позитивними результатами впровадження результатів дослідження в практику роботи вищих навчальних закладів освіти економічного профілю.

На захист виносяться положення, що розкривають сутність:

- інтерактивної методики формування оцінно-рефлексивної самостійності студентів, яка передбачає послідовну реалізацію трьох етапів: проектувального, практичного й оцінювально-корекційного;

- оцінно-рефлексивної самостійності, як інтегрованої якості особистості, що проявляється в здатності особистості до раціонального оцінювання та почуттєво-емоційного усвідомлення сутності професійної

ситуації, планування та виконання дій для досягнення успішного результату і прогнозування наступного перебігу подій з урахуванням перешкод, що виникають в процесі пошуку оптимальних розв'язань поставленого завдання;

- педагогічних умов забезпечення ефективної самостійної роботи студентів: розробка і використання комплексного інформаційно-методичного забезпечення самостійної роботи студентів; укладання й впровадження тренінгу для викладачів вищих навчальних економічних закладів; комбіноване використання стилів управління самостійною роботою, що спрямовані на формування оцінно-рефлексивної самостійності економіста шляхом урахування пізнавальних бар'єрів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертації доповідалися на II-й міжнародній науково-методичній конференції „Болонський процес: трансформація навчального процесу у технологію навчання” (м. Київ, 2005), всеукраїнській науково-практичній конференції „Актуальні проблеми перекладознавства в контексті міжкультурної комунікації. Сучасні технології навчання іноземних мов” (м. Луганськ, 2006), науково-методичних конференціях: „Упровадження сучасних освітніх технологій навчання у контексті Болонського процесу” (м. Одеса, 2005), „Інноваційні методи вдосконалення навчального процесу в умовах трансформації системи вищої освіти” (м. Одеса, 2008); на семінарах-тренінгах «Розробка курсу та техніки викладання» (м. Одеса, 2008), «Регіональне навчання та розвиток консультаційних можливостей в Україні» (м. Тернопіль, 26-27 червня 2008), «Співпраця університетів та бізнесу: гендерний аспект» (м. Євпаторія, 23-25 жовтня 2008), «Організація та проведення ділових переговорів» (м. Київ, 28-29 листопада 2008), «Формування ефективної системи мотивації та оплати праці персоналу» (м. Алушта, 25-26 жовтня 2007), «Інвестування, кредитування та міжнародні аспекти малого та середнього бізнесу» (м. Дніпропетровськ, 12-13 березня 2008).

. **Публікації.** Результати дослідження висвітлено в 9 публікаціях , з них – 6 у фахових наукових виданнях, затверджених ВАК України.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, 11 додатків та списку використаних джерел із 246 найменувань. Ілюстративний матеріал поданий у 15 таблицях, 11 рисунках. Загальний обсяг дисертації складає 248 сторінок друкованого тексту. Основний зміст викладено на 181 сторінки.

ВИСНОВКИ

1. Науковий аналіз основних теоретичних підходів до організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів дає підстави стверджувати, що при наявному різноманітті концепцій спостерігається спільна спрямованість досліджень на обґрунтування оптимальних умов забезпечення ефективності самостійної пізнавальної активності майбутніх фахівців в умовах неперервної освіти. Вимоги до організації самостійної роботи студентів стосуються забезпечення педагогічних та дидактичних умов реалізації навчального процесу (наступність у принципах, формах в методах самостійної пізнавальної діяльності, її особистісно та індивідуально орієнтований характер, розвиток мотивації, здібностей студентів до виконання самостійних завдань, розробки та структурування інформаційно-методичного забезпечення самостійної роботи, особливості використання інформаційних технологій).

Методичні засади організації самостійної роботи студентів конкретизують шляхи реалізації навчального процесу в умовах професійної підготовки фахівців різних профілів (філологічна, сільськогосподарська, фармацевтична освіта), а також при вивченні іноземних мов професійного спрямування.

У дисертації на основі аналізу особливостей сучасної соціально-економічної ситуації, доведено що специфіка організації самостійної роботи майбутніх економістів полягає у забезпеченні розвитку оцінно-рефлексивної самостійності студентів, що проявляється у здатності раціонально оцінювати конкретне професійне завдання, оптимально планувати та виконувати дії, спрямовані на досягнення позитивного результату і водночас здійснювати почуттєво-емоційне регулювання особистісного сприймання процесу подолання перешкод, що виникають при розв'язанні поставлених завдань.

2. Оцінно-рефлексивна самостійність у дослідженні розглядається як інтегрована особистісна якість, що поєднує здатність знаходити професійно та особистісно значущу інформацію для задоволення пізнавальних інтересів, вміння здійснювати позитивну комунікацію в ході виконання та представлення результатів самостійної роботи, критично аналізувати власні досягнення, вміння продукувати нові ідеї та альтернативні рішення, планувати подальший саморозвиток.

У ході констатувального експерименту визначено чотири рівні сформованості оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів: ситуаційний (самостійна робота та аналіз її результатів виконується лише в умовах авторитарного впливу викладача); ретроспективний (самостійна робота активізується при аналізі допущених помилок, зусилля студентів спрямовуються на їх уникнення в теперішній і майбутній навчальній діяльності); достатній (самостійна робота планується і здійснюється студентами на основі аналізу власних навчальних досягнень); високий (проявляється при наявності умінь оптимально проектувати, здійснювати, презентувати і прогнозувати особистісний професійний розвиток).

3. У дисертації обґрунтовано педагогічні умови формування оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів; укладання й впровадження тренінгу для викладачів вищих навчальних економічних закладів, спрямованого на розвиток у них педагогічної майстерності при

мотивації студентів до самостійної пізнавальної діяльності; розробка та використання комплексного інформаційно-методичного забезпечення самостійної роботи студентів; комбіноване використання стилів управління самостійною роботою.

4. Розроблено та експериментально перевірено інтерактивну методику формування оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів в умовах кредитно-модульного навчання, що реалізується впродовж проєктувального (проведення тренінгу, спрямованого на розвиток мотивації викладачів до організації самостійної діяльності студентів, розробка інформаційно-методичного забезпечення навчального процесу); практичного (відбувається управління самостійною роботою студентів, застосування інформаційно-методичного забезпечення, консультування, діагностування результативності самостійної діяльності, виявлення пізнавальних бар'єрів та окреслення альтернативних шляхів їх подолання); оцінювально-корекційного (презентація, аналіз та оцінювання навчальних досягнень студентів, корекція стилів управління самостійною роботою студентів).

У дисертації розроблено методику індивідуального консультування студентів, що спрямована на виявлення пізнавальних бар'єрів і їх використання для мотивації подальшої самостійної діяльності. Індивідуальне консультування передбачає з'ясування сутності пізнавально-навчальної ситуації, створення умов для вільного висловлювання студентів про труднощі, що у них виникли в ході самостійної роботи, визначення особливостей пізнавальної діяльності студента і характеру пізнавальних утруднень, з'ясування альтернативних можливостей щодо їх подолання, накреслення студентом плану подальших дій, перспектив застосування отриманих результатів у контексті майбутньої професійної діяльності.

Аналіз результатів педагогічного експерименту свідчить, що всі показники ефективності використання інтерактивної педагогічної методики у

професійній підготовці майбутніх економістів на кінець дослідницької роботи в експериментальних групах вищі, ніж у контрольних.

Результати наукового дослідження можуть бути використані при підготовці методичних вказівок, рекомендацій, пропозицій, посібників з підготовки і перепідготовки для викладачів і студентів вищих економічних закладів освіти та фахівців з економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

125. Найдюнов М. І. Конвенційні та когнітивні стереотипи як складові складно-координованості / М. І. Найдюнов // Актуальні проблеми психології : проблеми психології творчості і обдарованості : зб. наук. праць ; за ред. В. О. Моляко. — Житомир : ЖДУ ім. Франка, 2007. — С. 148—159.
126. Найдюнов М. І. Проблема суб'єкта в рефлексивній психології / М. І. Найдюнов // Людина, суб'єкт, вчинок : філософсько-психологічні студії ; за заг. ред. В. О. Татенка. — К. : Либідь, 2006. — С. 197—230.
127. Найдюнов М. І. Рефлексивні механізми прийняття рішень груповим суб'єктом / М. І. Найдюнов // Психологічні перспективи. — 2005. — Вип. 7. — С. 81-92.
128. Найдюнова Л. М. Зміна непродуктивних настановлень персоналу в процедурах рефлексивного творчого тренінгу-практикуму / Л. М. Найдюнова // Актуальні проблеми психології : проблеми психології творчості і обдарованості : зб. наук. праць ; за ред. В. О. Моляко. — Житомир : ЖДУ ім. Франка, 2007. — С. 159—164.
244. Naydonov M. Reflexive Management System of Merger [Електронний ресурс] / M. Naydonov // Abstracts of XIII th European congress of Work and Organisation Psychology., Sweden, Stockholm, May 9—12, 2007. — P. 26. — Режим доступу : <http://My.eLVisti.com/naid/uk/1str/public.htm>.
245. Naydonova L. Staff's Reflexive Pre-adaptation to Changes Caused by Merger [Електронний ресурс] / L. Naydonova, N. Kuzichkina // Abstracts of XIII th European congress of Work and Organisation Psychology., Sweden, Stockholm, May 9—12, 2007. — P. 29. Режим доступу : <http://My.eLVisti.com/naid/uk/1str/public.htm>.